

EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH MATEMATYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ

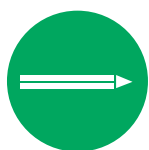

13

GRA

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Gra matematyczna z wykorzystaniem danych statystycznych

AGNIESZKA
MAKOWCZYŃSKA

KLASA VI–VII

45 MINUT
(MOŻLIWA JEST
RÓWNIEŻ WERSJA
DŁUŻSZA)

W trakcie gry kooperacyjnej uczniowie i uczennice ćwiczą odczytywanie i interpretowanie danych z tabel, wykresów i diagramów na podstawie przedstawień oficjalnych wskaźników przyjętych w Polsce dla Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ.

Pytanie kluczowe

Jakie działania przybliżają nas do zrównoważonego rozwoju?

Cele lekcji:

- dowiesz się, co to jest zrównoważony rozwój i jakie są jego cele
- zinterpretujesz dane w tabelach i wykresach i dokonasz na ich podstawie potrzebnych obliczeń

Kryteria sukcesu:

- wiesz, czym jest zrównoważony rozwój
- znasz 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ
- wymieniasz kilka zadań, które prowadzą do osiągnięcia tych celów
- odczytujesz dane z tabel i wykresów
- interpretujesz te dane w kontekście wskazanym w zadaniach
- wykonujesz obliczenia matematyczne na liczbach wymiernych: dodawanie, odejmowanie, mnożenie, dzielenie, porównywanie, zamiana

Związek z podstawą programową:

I.1, II.1, II.3, III.2, IV.2

I.1, I.3, II.1–3, IV.1, IV.11–12, X, XIII.1–2

Zagadnienia:

zrównoważony rozwój i szczegółowe zagadnienia podejmowane w Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

wszystkie

Metody:

gra, dyskusja, pogadanka

Formy pracy:

praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

plakaty przedstawiające 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju lub grafika komputerowa, opcjonalnie zestaw plansz zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, marker do tablicy interaktywnej lub samoprzylepne karteczki, załączniki

10 minut

Wprowadzenie

1

Zaproponowaną w scenariuszu grę kooperacyjną można wykorzystać do pracy z całą klasą. Wówczas połącz uczniów i uczennice w pięć–sześć grup.

2

Opowiedz o idei Celów Zrównoważonego Rozwoju i w widocznym miejscu umieść informację o wszystkich Celach.

Zgodnie z zapisem w raporcie Nasza wspólna przyszłość Światowej Komisji ds. Środowiska i Rozwoju z 1987 r. „**zrównoważony rozwój to taki rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie**”. Zrównoważony rozwój to solidarność międzypokoleniowa polegająca na znajdowaniu rozwiązań gwarantujących dalszy wzrost, które pozwalają na aktywne włączenie w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych, dając im jednocześnie możliwość czerpania korzyści ze wzrostu gospodarczego.

W zrównoważonym rozwoju są ważne trzy czynniki: poszanowanie środowiska, postęp społeczny i wzrost gospodarczy.

W Polsce zasadzie zrównoważonego rozwoju nadano rangę prawa podstawowego wynikającego z zapisów Konstytucji RP. Art. 5. ustawy zasadniczej mówi:

„Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

3

Zadaj pytanie kluczowe: Jakie działania przybliżają nas do zrównoważonego rozwoju? Możesz to zrobić w aktywnej formie, rozdając grupom po jednym Celu z krótkim opisem i prosząc je o określenie, skąd będzie wiadomo, że udało się go osiągnąć (uczniowie i uczennice mogą posilkować się konkretnymi zadaniami, które są mierzalne w większym stopniu niż Cele same w sobie). Powiedz, że cała dzisiejsza lekcja będzie poświęcona temu pytaniu. Wyjaśnij, że na każdy z 17 Celów składa się kilka lub kilkanaście zadań, a weryfikacji tego, czy udało się je osiągnąć, mają służyć szczegółowe wskaźniki. Wskaźniki są przyjmowane na poziomie państw i w oparciu o takie wskaźniki ustalone w Polsce będziecie dziś pracować.

Wsparciem będą dla was plansze dla poszczególnych Celów przygotowane przez CEO: <http://bit.ly/CEOCZR>. Zadania znajdziesz na stronie ONZ: <http://www.un.org.pl>.

25 minut

Praca właściwa – gra

Każda grupa ma wykonać zadania obrazujące wskaźniki realizacji danego Celu przyjęte w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny w ścisłej współpracy z różnymi instytucjami, m.in. Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwem Finansów (szczegóły na stronie <http://sdg.gov.pl>). Wszystkie zadania znajdziesz w załączniku nr 1. Liczba zadań, które wykona każda z grup, ich rodzaj i stopień trudności zależą od twojej decyzji. Sumę zadań do rozwiązania przez uczniów i uczennice podaj na początku jako stopień realizacji Celów. Jest to gra kooperacyjna, więc zadaniem wszystkich uczestników i uczestniczek będzie zrealizowanie zadań w wyznaczonym przez ciebie czasie. W przypadku lekcji 45-minutowej sugerujemy, by były to maksymalnie dwa zadania na cel, tak by starczyło czasu na podsumowanie.

Karty zadań ze względu na swoją objętość znajdują się tylko w wersji on-line (załącznik nr 1). Dzięki temu możesz wybrać i wydrukować te zadania, które chcesz przeprowadzić z klasą. Materiał znajdziesz w załączniku nr 1 do tego scenariusza na stronie: <http://bit.ly/PublikacjaMatematyka>.

4

Przekaż zespołom zasady gry:

- Gra jest symulacją osiągania określonego poziomu realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Zadaniem graczy i graczek jest rozwiązać zadania oparte na oficjalnych wskaźnikach polskiego Urzędu Statystycznego. Zadania, które wykonujemy, pokażą nam, jakiego rodzaju wskaźniki są istotne, by móc stwierdzić, że zrealizowaliśmy dany Cel. W konwencji gry będziemy osiągać Cele, wykonując w grupach zadania – tak jak różne instytucje i osoby na świecie wykonują swoją pracę na drodze do realizacji Celów.

- Każda z grup losuje określoną przez nauczyciela lub nauczycielkę liczbę zadań. Cele uznajemy za zrealizowane, jeśli jako klasa wykonamy ich podaną sumę.
- Grupy rozwiązują zadania w swoim gronie. Kiedy to robią, zgłaszają się do wyznaczonej przez nauczyciela lub nauczycielkę osoby, która weryfikuje poprawność wykonania zadania (rozwiązania znajdują się w załączniku nr 2).
- Jeśli zadanie zostało wykonane poprawnie, w widocznym miejscu (na tablicy interaktywnej, ekranie lub plakacie) oznaczacie, że zbliżyliście się do realizacji danego Celu. Jeśli nie, zadanie wymaga poprawy.
- Gra kończy się w momencie osiągnięcia przez klasę wyznaczonych na początku wskaźników.

10 minut

Podsumowanie

5

Podziękuj uczniom i uczennicom za energię włożoną w grę, pogratuluj wykonania planu. Zadać ponownie pytanie kluczowe: *Jakie działania przybliżają nas do zrównoważonego rozwoju?* Poproś uczestników i uczestniczki zajęć o wskazanie przykładów wskaźników, którymi możemy zmierzyć postęp realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju i które poznali podczas gry (mogą w tym celu sprawdzić, co jest napisane na ich kartach zadań). Niech uzasadnią, w jaki sposób zjawiska opisywane przez te wskaźniki wpływają na zrównoważony rozwój (czego dotyczą, co konkretnie oznaczają, jaką spełniają rolę i jak dane wskaźniki powinny się zachowywać).

6

Zapytaj, na który ze wskaźników poznanych na lekcji mogą mieć wpływ obywatele i obywatelki – uczniowie i uczennice tej klasy. Postaraj się, by padły co najmniej trzy odpowiedzi. Aby wesprzeć uczniów i uczennice, możesz poprosić ich o spojrzenie na drugą stronę plansz przygotowanych przez CEO (<http://bit.ly/CEOCZR>), gdzie zaprezentowano przykłady projektów młodzieżowych na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Przykładowe odpowiedzi:

Cel 3: Ucząc się biologii, a potem studiując farmację czy biotechnologię i pracując w laboratorium, możemy mieć swój wkład w wynalezienie nowych szczepionek; Cel 6: Oszczędzając wodę na co dzień, ograniczymy jej zużycie; Cel 7: Jeżdżąc na rowerze zamiast samochodem, ograniczymy zużycie energii opartej na ropy naftowej lub węglowej (w przypadku samochodów na prąd, które w Polsce są zasilane są głównie z tego źródła); Cel 10: Reagujemy, widząc dyskryminację – na przykład informując odpowiednie organy; Cel 11: Używamy wydajnych i wysokiej jakości paliw do ogrzewania domów; Cel 12: Kupujemy tylko rzeczy, których naprawdę potrzebujemy; Cel 13: Weźmy udział w Młodzieżowym Strajku Klimatycznym; wszystkie Cele – bardziej ogólnie: możemy działać na rzecz Celów, postulując zmianę prawa, przeznaczając nasze pieniądze na realizację danego Celu.

Praca domowa

Zaproponuj uczniom i uczennicom dalsze zgłębienie tematu. Możesz wykorzystać do tego jedną z poniższych propozycji, lub pozwolić młodzieży na wymyślenie własnego zadania.

1. Znajdź na stronie <http://sdg.gov.pl> informacje, które wskaźniki dla Celów Zrównoważonego Rozwoju są priorytetowe dla Polski, i przedstaw je w postaci plakatu/infografiki/prezentacji w programie typu PowerPoint.
2. Zapisz na kartce przykłady osobistych postanowień związanych z realizacją Celów Zrównoważonego Rozwoju, na przykład Cel 13: Działanie w dziedzinie klimatu – będę jeździć na rowerze zamiast samochodem średnio dwa razy w tygodniu, w przypadku Celu 1: Koniec z ubóstwem – będę się dzielić, oddając 10% kieszonkowego na cele charytatywne, a w przypadku Celu 12: Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja – nie kupię żadnej rzeczy, dopóki nie odpowiem sobie przekonująco na pytanie, do czego jej potrzebuję.

Propozycje dalszych działań:

Lekcja może być wstępem do realizacji projektu młodzieżowego dotyczącego realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w naszym otoczeniu. Inspiracje znajdziecie na wspomnianych już planszach Centrum Edukacji Obywatelskiej: <http://bit.ly/CEOCZR> lub na stronie: <https://globalna.ceo.org.pl/projekty-mlodziezowe>. Rozbudowaniem lekcji może być również praca na plakatach z serii Nasze ścieżki do Celów: <http://bit.ly/CZRplakaty>.

Źródła:

- Baza danych Organizacji Narodów Zjednoczonych, <https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database>.
- Główny Urząd Statystyczny, <http://sdg.gov.pl>.
- Zestaw plansz zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018, <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.
- Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce. Raport 2018, http://unic.un.org.pl/files/259/Polska_VNR_20180615.pdf.
- Joanna Kostrzewa, scenariusz zajęć *Jak „rozprawić się” z wyzwaniami współczesnego świata? Rozprawka – ćwiczenia redakcyjne*, <http://bit.ly/CEOWyzwaniaŚwiata>.
- Dorota Stępniaik, scenariusz zajęć *Jestem solidarna, jestem solidarny*, <http://bit.ly/etykaCZR>.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Karty zadań (materiał w wersji elektronicznej dostępny na stronie: <http://bit.ly/PublikacjaMatematyka>)

Załącznik nr 2 – Odpowiedzi do zadań (materiał w wersji elektronicznej dostępny na stronie: <http://bit.ly/PublikacjaMatematyka>)

Przykład z załącznika nr 1

1.1.1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem według międzynarodowej granicy ubóstwa

Zadanie przybliżające do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju:

1.1. Do 2030 roku wyeliminować skrajne ubóstwo na całym świecie aktualnie mierzone jako utrzymywanie się poniżej międzynarodowej granicy ubóstwa.

Informacje nt. wskaźnika:

Wskaźnik ten oznacza odsetek osób z dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który określany jest dziennym dochodem do dyspozycji w wysokości 1,9 \$.

Ze względu na zmieniające się realia ekonomiczno-społeczne, międzynarodowa granica ubóstwa musi być okresowo aktualizowana. Obecny próg został określony w październiku 2015. Wcześniej, wg aktualizacji Banku Światowego z 2008 r. międzynarodowa granica ubóstwa wynosiła 1,25 \$.

Dane:

Waluta	Kupno	Sprzedaz
USD/PLN	3,74	3,76

ZADANIE 1

Odczytaj z tabeli kurs sprzedaży dolara amerykańskiego i oblicz ile wynosi w złotych graniczny dochód do dyspozycji osób zagrożonych ubóstwem.

Miejsce na obliczenia i rozwiązanie:

_____

_____

_____

Źródło: <http://yda.gov.pl/>

3.1.2 Odsetek urodzeń żywych z pomocą fachową

Zadanie przybliżające do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju:

3.1. Do 2030 roku zmniejszyć globalny wskaźnik umieralności okołoporodowej do poziomu mniejszego niż 70 przypadków na 100 tysięcy żywych urodzeń.

Informacje nt. wskaźnika:

Wskaźnik ten oznacza odsetek urodzeń żywych, przy których w trakcie porodu brali udział wykwalifikowani pracownicy służby zdrowia (lekarz, pielęgniarka i/lub położna).

Dane:

Na mapie zaznaczono kolorami liczbę żywych urodzeń na 100 porodów.

ZADANIE 10

Na którym kontynencie jest najniższy odsetek urodzeń żywych dzieci?

Miejsce na obliczenia i rozwiązanie:

_____

_____

Źródło: <https://data.unicef.org/topic/maternal-health/delivery-care/>